

رویکرد طرح مسؤلیت بین المللی دولت‌ها نسبت به نقض هنجارهای حقوقی

و عدم پیروی معاهداتی

سبحان طیبی^۱، بهاره زمانپور^۲، سجاد طیبی^۳

doi: 10.22034/FLJ.2020.111265

چکیده

مسئولیت بین المللی دولت‌ها، برآیند فعل متخلفانه و نقض تعهدات بین المللی است. در این راستا بررسی رویکرد طرح ۲۰۰۱ از منظر قواعد، نقض معاهداتی، قوانین و هنجارهای بین المللی حائز اهمیت و دارای جایگاه والای بین المللی می‌باشد. تدقیق در طرح مسئولیت بین المللی دولت‌ها، در واقع به سبب عملکرد چهارچوبی نظام بین المللی نسبت به نقض هنجارهای حقوقی و معاهداتی ناشی از عدم پیروی دولت‌ها و همچنین تاکید بر اثربخش بودن استناد به مسئولیت بین المللی دولت‌ها ناشی از نقض تعهدات عام الشمول است. از جمله نقاط اتکای طرح مسئولیت بین المللی دولت‌ها سال ۲۰۰۱، بری دانستن مسئولیت از هر گونه تبصره و استثناء و مطلق برشمردن مسئولیت با توجه به موقعیت‌های مقتضی است. این نظم و نسق ساختاری نظام بین المللی نشأت گرفته از تفوق قواعد آمره و تعهدات مشترک بین المللی بر عملکرد همگرایانه در عرصه جهانی است. این نتیجه همگونی قواعد بین المللی در مسیر توسعه و تضاد حقوق بین الملل و شاهراه مسئولیت بین المللی دولت‌ها می‌باشد. از این رو این پژوهش با اهتمام به مسیر توسعه مند پژوهش‌های گذشته علمی، روایتی دیگر از رویکرد تحول‌گرایانه مقررات طرح مسئولیت بین المللی دولت‌ها دارد و در مقام پاسخ‌گویی به این پرسش است که کنش و واکنش طرح مسئولیت بین المللی دولت‌ها به نقض هنجارهای حقوقی و معاهداتی ناشی از عدم پیروی دولت‌ها چگونه تحقق پذیر است؟ در این راستا این پژوهش بر این فرض مستدام است که طرح مسئولیت بین المللی دولت‌ها بدون هر گونه قید و تبصره، در مقابل نقض تعهدات و واکنش چهارچوبی قانونی دارد و هیچ گونه اغمازی در بین نیست. این پژوهش برای اثبات فرضیه خود علاوه بر سیر تحول مسئولیت بین المللی دولت‌ها، به رژیم مسئولیت و آثار قانونی و هنجاری مسئولیت می‌پردازد.

واژگان کلیدی: مسئولیت دولت‌ها، طرح کمیسیون ۲۰۰۱، عدم پایبندی، قواعد آمره، تعهدات مشترک.

^۱- دکتری حقوق بین الملل محیط زیست و مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران (نویسنده مسئول)
sobhantayebi@yahoo.com

<http://orcid.org/0000-0002-2668-8574>

^۲- کارشناسی ارشد حقوق بین الملل دانشگاه آزاد اسلامی دماوند bahareh.zamanpour@gmail.com

^۳- کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران stayebi.g@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۱۰/۰۹ - تاریخ پذیرش ۱۳۹۸/۱۲/۲۶